

Statligt ID06-kort

Bakgrund

Byggbranschen nämns ofta som den mest utsatta och drabbade av alla personalintensiva branscher. Det beror bland annat på att det finns mycket kapital i byggprojekt, konkurrensen mellan företagen är stor, projekten är komplexa och har många underentreprenörer och arbetstagare. Det är lätt att fuska med arbetstagarnas rättigheter och kostnader och att risken att bli upptäckt är liten.

Rättvist byggande

I Rättvist byggandes kontroller ser vi olika upplägg som ständigt förändras. Många aktörer är pålästa och agerar inom den internationella rätten. De vet att det i stort sett är omöjligt att verifiera äktheten av handlingar utfärdade i andra länder och att sekretessen i Sverige begränsar möjligheten att få svar på grundläggande frågor.

Behovet av uppföljning

För att få bort utnyttjandet av människor, undanhållande av skatteunderlag till staten och skev konkurrens mellan företag behöver en praktisk och seriös uppföljning av företag och anställda göras, på ett enkelt och säkert sätt. Detta system behöver vara tillgängligt för alla branschens aktörer att nyttja, då kan alla seriösa aktörer bidra till sund konkurrens. Eftersom byggbranschen är en riskbransch räcker det inte med att företag och personer själva intygar uppgifter. Uppgifterna behöver kunna stämmas av med källan, dvs den myndighet som har informationen.

Utifrån dagens begränsade möjligheter till uppgiftsdelning skulle ett digitalt fråga till en myndighet kunna ställas och endast ett digitalt svar med ”Ja” eller ”Nej” från respektive myndighet göra stor skillnad samtidigt som det inte bryter sekretessen. Det är alltså inte innehållet i sig som behövs. Vilka myndigheter och uppgifter som är relevanta framgår nedan under rubriken ”Exempel”. En förenklad uppföljning skulle även gynna andra riskbranscher så som städ, restaurang, transport m.fl.

Praktisk lösning

Vårt förslag till informationsdelning är att respektive myndighet svarar på en specifik fråga med Ja eller Nej. Det är redan realiserat hos Migrationsverket för några utvalda myndigheter.¹ En förfining av förslaget är att information från fler myndigheter samlas på en och samma plattform som externa aktörer kan vända sig till.

Ett annat förslag är att informationen samlas på ett statligt kort, likt det som används i Finland som är kopplat till individens skattenummer. Rättvist byggande har etablerat kontakt med ansvarig myndighet i Finland och vi förstår att de ligger före i säkerheten/kontrollen men inte kommit så långt som detta förslag. Det finns dock viktiga lärdomar att dra från Skattemyndigheten i Finland.

En tredje variant är att använda det ID06-kort som redan är välkänt inom byggbranschen. ID06-har utvecklat teknisk kapacitet och innehåll så långt som är möjligt idag. Deras nästa steg är att få tillgång till viss myndighetsinformation.

¹ Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har tillgång till en fråga-svar-tjänst från Migrationsverket. De kan slå in personnummer och få uppgifter om uppehållstillstånd samt giltighetstiden för ett tidsbegränsat tillstånd. Däremot fungerar det inte med samordningsnummer. Se sidan 34 i <https://www.riksrevisionen.se/download/18.3810e7e196eded6000b0f/1747761985329/RiR-2025-14-rapport.pdf>

Risker och svårigheter

Många av uppgifterna är belagda med sekretess. Det innebär att ett bekräftande i sig av en uppgift indirekt kan röja att ett visst ärende finns. Det finns många utmaningar för att åstadkomma en effektiv lösning som behöver utredas. Vi bedömer att det säkraste sättet att åstadkomma denna lösning är att individen måste ge sitt samtycke till utlämning av tydligt specificerade och begränsade uppgifter (de som tas upp i detta förslag) i samband med att ett kort utfärdas.

Exempel på kontroller som ger ett bättre brottsförebyggande

Uppgifterna nedan behöver vara kända och bekräftade med ”Ja eller Nej” från en myndighet för att möjliggöra en seriös bedömning av företag och personer på en byggarbetsplats.

Ett vanligt scenario är att ett utländskt företag utstationerar personal till Sverige för tillfälligt arbete i ett byggprojekt.

1. Bolagsverket

Fråga: Finns grund för uteslutning av företaget enligt lagen om offentlig upphandling kap. 13? Kommentar: Regeringen har givit Bolagsverket i uppdrag att samordna registerkontroller från olika myndigheter men tjänsten är inte klar än.²

2. Arbetsmiljöverket

Fråga: Har det utländska företaget gjort en anmälan om utstationering till Arbetsmiljöverket? Kommentar: Arbetsmiljöverket registrerar vilket företag som ska utstationera personal samt antal personer som ska arbeta. Verket gör däremot ingen bedömning av om villkoren för utstationering är uppfyllda.³ Om Arbetsmiljöverket upptäcker att de arbetsrättsliga villkoren inte efterlevs bör det finnas en kontaktväg till fackföreningarna. (allvarliga och upprepade fall av arbetsmiljöincidenter bör också följas upp men genom Bolagsverket istället då det uppnår ”brottsstatus” eller allvarliga missförhållanden under kapitel 13 i Lagen om offentlig upphandling).

3. Polismyndigheten

Fråga 1: Är kortinnehavarens identitet säkerställd?

Fråga 2: Har kortinnehavaren några anmärkningar?

Kommentar: Regeringen har beslutat om ett lagförslag som ger Polismyndigheten i uppdrag att utfärda en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå.⁴ Lagen föreslås träda i kraft den 1 december 2026. När e-legitimationen finns är det önskvärt att kortleverantören får veta om individens identitet är säkerställd.

Tillägg: Andra uppgifter om personer som tex efterlysning eller förekomst i domar indikerar på att en fördjupad utredning är nödvändig. Det går i linje med regeringens förslag att utreda möjligheten att göra bakgrundskontroller vid anställning.⁵ Syftet är att förebygga risker som uppstår om en arbetsgivare anställer personer med brottsliga eller andra skadliga intentioner.

² Regeringen uppdrar åt Bolagsverket att ansvara för en funktion som möjliggör samordnade registerkontroller. Det innebär att upphandlande organisationer ska kunna vända sig till Bolagsverket för att på ett snabbt och enkelt sätt kunna kontrollera uppgifter från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna, se: [Leverantörskontrollutredningen lämnar sitt betänkande - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/08/sou-202343/) samt <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/08/sou-202343/>

³ Bland annat ska det utländska företaget ha viss etablering i det andra landet och arbetstagarna måste ha rätt att vistas i landet från vilket utstationering sker enligt lag (1999:678) om utstationering av arbetstagare.

⁴ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2026/01/en-statlig-e-legitimation/>

⁵ [Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2026/01/en-statlig-e-legitimation/)

4. Migrationsverket

Fråga 1: Har kortinnehavaren rätt att vistas och arbeta (ibland bara för ett visst företag) i Sverige ett specifikt datum?

Fråga 2: Om det finns ett utfärdat tillstånd, hur länge är det giltigt?

Kommentar: Dela samma information som en del myndigheter redan får ta del av (se ovan under rubriken "praktisk lösning"). Det är svårt att få ett pålitligt och heltäckande svar om en person har rätt att arbeta dels eftersom sekretessen är stark och dels eftersom svaret beror på hur frågan ställs. Fråga 2 är inte ett "Ja eller Nej" men önskas för att kunna sätta rätt giltighetstid på kortet och såvitt vi förstår inte heller sekretessbelagt.

Tillägg: Ge Migrationsverket en signal så snart kortet används för inpassering på en arbetsplats. De skulle då veta hur länge en person befinner sig i Sverige. Skatteverket bör också ta del av inpassering på en arbetsplats för att utreda skattskyldighet.

5. Skatteverket ("Företaget" ansöker om ID06-kort för sina anställda)

Fråga 1: Betalar företaget arbetsgivaravgifter för kortinnehavaren?

Fråga 2: Har företaget något beslut om kontrollavgift från Skatteverkets kontroll av personalliggare?

Fråga 3: Finns andra beslut som rör företaget?

Kommentar: I Rättvist byggandes avtal ska skatt och sociala avgifter följas upp. *Summan av redovisade arbetsgivaravgifter per månad är offentlig*. Uppgiften bekräftar däremot inte att avgifterna är *betalda*. Det går inte heller att avgöra *vilken arbetstagare* som avses. Om redovisade arbetsgivaravgifter saknas eller är låg behöver man försäkra sig om att avgiften betalas i ett annat land. Personer från ett EU-land kan fortsätta tillhöra sitt hemlands socialförsäkring fastän de utför arbete i ett annat EU-land. Själva *tillhörigheten* av ett annat lands socialförsäkringssystem styrks med ett A1-intyg men säger ingenting om att arbetsgivaren *faktiskt* betalar avgiften.

6. Försäkringskassan

Fråga: Finns ett utfärdat A1-intyg för kortinnehavaren?

Kommentar: Försäkringskassan har fått i uppdrag att samordna A1-intyg som är utfärdade i andra länder. Försäkringskassan har inte lyckats med uppgiften⁶ och i dagsläget finns ingen möjlighet att kontrollera intygets äkthet. Det är förödande av olika anledningar. Enskilda personer får inte rätt underlag för socialförsäkring (sjukpenning, föräldraledighet, pension mm) och Sverige går miste om sociala avgifter. Uppskattningsvis omsätter den "svarta ekonomin", när företag inte betalar skatt och avgifter, 224 miljarder, vilket är 64 % av hela den "kriminella ekonomin".⁷ Företag får även konkurrensfördelar av att utnyttja felaktiga A1-intyg eftersom företagets kostnad för arbetsgivaravgifter (30 % av lönen) inte betalas. Det leder till att konkurrensen mellan företag blir osund.

7. Parterna (Parternas roll är mycket viktig men förslaget nedan begränsas till att endast avse myndighetskontrollerad information)

Det är arbetsmarknadens parter som är lönesättande och ansvariga för uppföljning och efterlevnad av kollektivavtal i Sverige.

Fråga: Har Byggföretagen uteslutit en medlem på grund av oegentligheter eller brott mot kollektivavtal?

⁶ Rapport från Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)

<https://isf.se/download/18.6a8367bd196f109b9ad4d0f7/1749454961623/Sammanfattning%20rapport%202025-4%20R%C3%A4tt%20socialf%C3%B6rs%C3%A4kring%20vid%20utlandsarbete.pdf> och

<https://isf.se/publikationer/rapporter/2025/2025-06-13-ratt-socialforsakring-vid-utlandsarbete>

⁷ Rapport från Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi [Svarta siffror - en ESO-rapport om den kriminella ekonomins omfattning](#)

Fråga: Har parterna (Byggnads och Byggföretagen) information om att kollektivavtal inte följs avseende rapportering av löner i "Lösen"?

Fråga: Har parterna (Byggnads och Byggföretagen) information om att kollektivavtal inte följs avseende felaktiga lönenivåer?

Fråga: Har parterna (Byggnads och Byggföretagen) information om att kollektivavtal inte följs avseende betalning av den avtalade försäkringen?

Rådande förutsättningar

För att göra en grundläggande kontroll av företag och personer på en byggarbetsplats behövs svar på 10 frågor från 6 olika myndigheter och arbetsmarknadens parter enligt ovan.

I dagsläget kan man säkerställa 2 av svaren manuellt, inte via systematiska och digitala frågor mellan system:

1. att anmälan om utstationering är gjord [Arbetsmiljöverket]
2. att personen får arbeta i Sverige [Migrationsverket] men svaret är inte alltid tillförlitligt eftersom det beror på hur man ställer frågan och omständigheterna i det enskilda fallet.

För att kunna göra en seriös bedömning av företag och personer behövs (minst) svar på ytterligare 8 frågor.

3. Finns grund för uteslutning av företaget enligt lagen om offentlig upphandling kap. 13? [Bolagsverket]
4. Är kortinnehavarens identitet säkerställd? [Polismyndigheten]
5. Har kortinnehavaren några allvarliga anmärkningar? [Polismyndigheten]
6. Betalar företaget arbetsgivaravgifter för kortinnehavaren? [Skatteverket alt Försäkringskassan för EU]
7. Har företaget något beslut om kontrollavgift från Skatteverkets kontroll av personalliggare? [Skatteverket]
8. Finns andra sanktionsbeslut som rör företaget? [Skatteverket]
9. Finns ett A1 intyg utfärdat av utsändandelandet (äktshetskontroll) [Försäkringskassan]
10. Efterlevs kollektivavtal (om relevant)? [Arbetsmarknadens parter]

Sammanfattning

Vi anser att ID06 har kommit långt och vår bedömning är att systemet inte kan utvecklas mer utan att få systematisk tillgång till myndighetsinformation som idag är sekretessbelagt. Detta skulle kunna lösas genom antingen ett förstatligande eller delägarskap från staten tror vi.

Vi föreslår en ordning där ID06 ges systematisk, digital tillgång till svar på 9 frågor från myndigheter. Parterna (punkten 10 i listan) ingår inte i vårt förslag då de inte kontrolleras av myndighet. Om vi i Sverige hade haft lagstiftad minimilön hade detta kunnat följas upp. Parternas roll är mycket viktig men detta förslag begränsas till att avse myndighetskontrollerad information.

Figur 1. ID06-kort

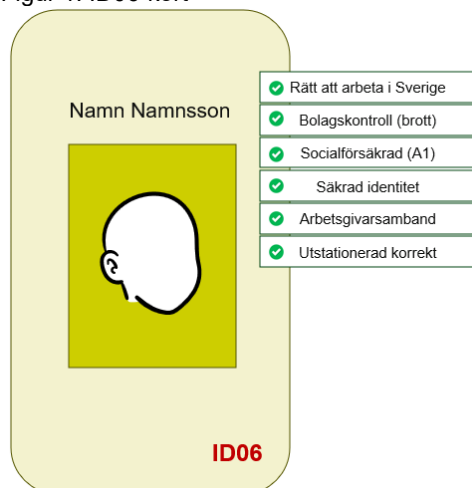

Bild: Exempel på hur lagefterlevnad säkerställs genom ja- eller nej-svar på specifika frågor (Illustration: Rättvist Byggande).

Övrigt

Kravet på uppföljning, särskilt i offentliga kontrakt, är påkallat och har utretts av Konkurrensverket⁸ nyligen. Tanken är att tidigare bedömningar ska kunna påverka kommande upphandlingar. Detta skulle kunna adderas längre fram om det finns myndighetsinformation kring företag/arbetsgivare som måste beaktas. Det är en fördel att det succesivt kan läggas till mer uppgifter som är relevanta.

Som nämnts ovan skulle även andra riskbranscher gynnas av efterfrågad information.

Föreningen Rättvist byggande (802542-1457) genom

Morgan Jansson, Verkställande chef

Adress: Rättvist byggande
c/o Byggherrarna
Drottninggatan 33, 2tr
111 51 Stockholm

Telefon: 08-305 999

Web: www.rattvistbyggande.se

Epost: info@rattvistbyggande.se

⁸ Rapport 2025:7 [Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt](#), presenterad 1 december 2025